

KÕIGI MAADE TÕOLISED, ÜHINEGEM!

N° 9 NOORED 1921 KOMMUNAARID

VENEMAA NOORTE KOMMUNISTLIKU ÜHINGU KESKKOMITEE EESTI
SEKTSIOONIDE KESKBÜROO KUUKIRI

Peterburis, 1 juunil.

Seisame kahe üleilmse tähtsusega sündmuse ees. Oleval kuul tuleb töörahva vabariigi päälinnas kokku kaks üleilmist kongressi: Kommunistliku Internatsionaali III kongress ja Noorte Kommunistliku Internatsionaali II kongress.

Sellele päälinnale, mida kogu kapitalistlik ilm põlgab sapise vihaga, on pöördud kogu ilma proletariaadi tähelepanu. See on baromeetrik, milles mõõdetakse rahvusvahelise töölisteliikumise tõusu, on sepakojaks, kus valatakse hiiglahaarid, millega põrahtellakse kapitalismihoonetele hoop, mille all ta variseb kui ussistest söödud kõdunend puumaja. Selle ülesandega läkitab maailma proletariaat oma paremad edustajad, erergilisemad kaasvõitlejad mainit kongressidele.

Neil kongressidel töötatakse välja ühise võitluskava, mis lähemal ajal täide viiakse. Sääal vaadatakse maailma revolutsiooniliste vägede võitlusreed, määratakse kindlaks vahipostid, eelväesalgad; antakse neile punase võitluslipu loosungid, märgusõnad, ning määratakse kindlaks, milline kapitalismikants kõigepealt pommitamise alla tuleb, millisele kõigepealt tormi jooksta.

Kominterni II kongressist on möödunud ainult 10 kuud ja Noorte Kominterni I kongressist 1½ aastat. Ent millise hiiglasammu teind rahvusvaheline tööliste ja töölis-noorsoo liikumine selle aja kestel!

Pole küll veel saavutat lõpulist võitu üleilmses masstaabis, kuid see võit ei ole ka kaugel. Seda kinnitavad need mässulained, mis voolavad hävitava laviinina üle maakera.

Venemaa proletariaat on võitnud maailma suuremad kapitalistlikud riigid, kes nüüd sunnitud meiega kokkuleppeteid otsima. Kas see pole suur võit ka rahvusvahelisele proletariaadile?

Proletariaat sammub võidule päevpäevalt, ent kodanlus taganeb!

Mida tugevam rahvusvahelise proletariaadi võitlusvägi, mida paremini ta distsiplineerit, mida võimsamad hoobid, seda enim variseb kapitalistlik ilm.

Ses otsustavas lahingus on tähtis ülesanne täita ka meie revolutsioonilisel noorsool, kelle pärast tulevik.

Me oleme üliõnnelised, et võime vanailma hävitamisel ja uusilma ehitusel kaastegevad olla.

Me läheme esimesel märguandel oma vanemate vendadega kaasa.

Ühendet mitmemiljoniline revolutsiooniline võitlusvägi jookseb tormi kapitalismikantsile, mis juba vabiseb ja peagi variseb!

Selle võitlusväe lippu kannab Kommunistlik Internatsionaal ja ta alamstaab — Noorte Kommunistlik Internatsionaal.

Olgu tervitet Kommunistlik Internatsionaal!

Olgu tervitet Noorte Kommunistlik Internatsionaal!

Olgu tervitet üleilmne revolutsioon!

VENEMAA NOORTE KOMMUNISTLIKKUDE ÜHINGUTE EESTI SEKTSIOONIDE ÜLESANNE

Üle Venemaa on tõmmatud noorte kommunistlikkude ühingu võrk. Noorte ühingud töötavad maal ja linnas ja koondavad oma alla tuhandeid noori proletariaati, kes revolutsiooni võidukäigus oma kangelasmeelt on avaldand. Täheandab ainult pilku heita neile määratuile töö tagajärgedele, mida loond noorte kommunistlikud ühingud noorte kasvatus ja vabariigi kaitsmise alal. Pärast pääliskaudset pilku peaks kõigil päevalge olema see suur ülesanne.

Viimisel ajal on eesti noored asund eesti sektsioonide loomiselle Venemaal noorte kommunistlikkude ühingu juure, s. o. eesti noorte koondus kommunismi lipu alla. Et meil on Venemaal kaunis koguke eesti noori proletariaadi ja iseäranis talurahva kihis, siis pole asjatu natuke peatada nende sektsioonide loomise eesmärgi ja ülesannete juures, milliseid neil oma tegevuses tuleb täita.

Kommunistliku partei rahvuslikkude sektsioonide tegelasi on mõnigi kord katsut rahvusluses süüdistada. Seejuures on põhjusena asiolu, et ei olevat vaja rahvuslikke organisatsioone, sest seda tööd võivat ka riiklikud organisatsioonid juba isegi teha. Mõttetu on siin vastu vaielda sellele mõttemõlgutusele, mis aja-väljel ise end surmand. Tahhan ainult mõni sõna tähendada ses suhtes, et noorte töö kohta sama ei korrutetaks.

Meil on tõeliselt mõnigi noor seltsimees, kes suudab vene seltsimeestega käsikäes töötada, sest ta oskab vene keelt (rohkesti sarnaseid Pihkva kub.), kuid pääle nende üksikute on meil tuhanded, kes ei suuda vene keelest aru saada ja kes ammugi ei oska omi mõtteid vene keeles väljendada. Sarnased seltsimehed võivad küll kohalikude ühingu liikmed olla, aga neil on võimata aktiivselt ühingu tööst osa võtta ja teiste seltsimeestega poliitilis-haridusliku arenemise mõttes edesi sammuda. Siit tekib paratamatu tarvidus, et neile seltsimehile võimaldada sama arenemist, mis vene nooril võimaldet. Siit tekib ka paratamatu tarvidus eesti sektsioonide järele Venemaa noorte kommunistlikkude ühingu juures. Mitte mingisuguse rahvusliku iha, vaid revolutsiooni kohustuse tõttu.

Eesti sektsioonid tulevad selle mõtte järele luua igale poole Venemaa noorte kommunistlikkude ühingu juure, kus asub eesti noori huljana ja kus nad ei suuda vene keelest aru saada ja sel keelel omi mõtteid väljendada. Kui kusagil need põhjused puuduvad ja nimelt kui puudub viimne põhjus, siis pole muidugi tarvidust töö eralduseks, vaid tuleb käsikäes ühiseis osakonnis töötada. Pole ju sugugi kahtlust, et sarnaselt töötades suudame kõige suuremaid tagajärgi saavutada, sest

muidugi oleksime revolutsioonilises liikumises mäed paigalt liigutand, kui kogu ilma proletariaati ei lahutaks teatud looduslikud tingimused.

Millised on need ülesanded, mida tuleb eesti sektsioonil teostada? Ülesanded on samad, mida täidavad üldse Venemaa noorte kommunistlikud ühingud. Ainult vahe on tegevuspiirkonnas ja temast tekkind iseäraldusis s. o. neis iseäraldusis, mis on sel rahvakihil, mille keskel meil tuleb teutseda. Ka need iseäraldused on nii väiksed, et asjata nende juures peatada, vaid neid õpetab töö ise tundma, kui ta juure oleme asund ja juba teutsend. Seepärast vaatleme ainult neid üldiseid ülesandeid, mille teostamine eesti sektsioonil pääülesandena päevakorrale kergib.

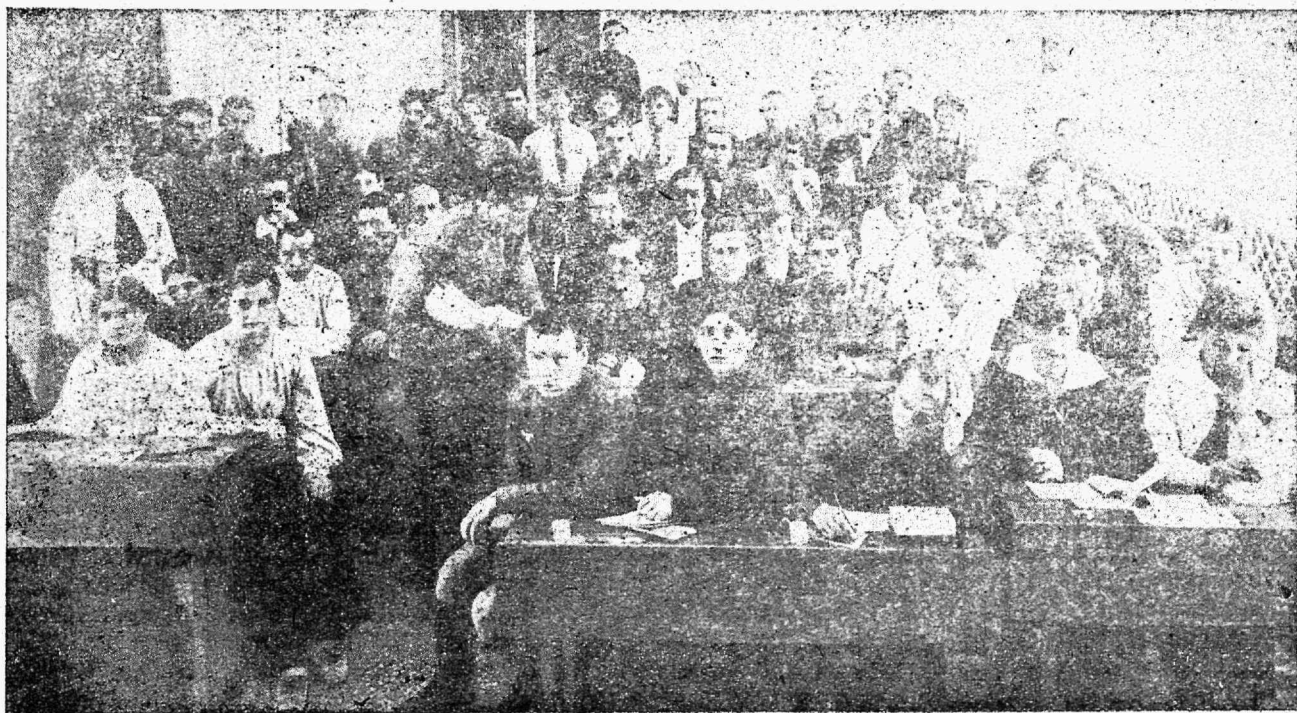
Venemaa noorte kommunistlikkude ühingu ja ka eesti sektsioonide ülesandeid peame jaotama kolme tähtsama ossa: 1) töölis-talupojalise riigi igakülgne toetus, 2) poliitilis-hariduslik töö organiseerimatu noorte keskel ja 3) poliitilis-hariduslik töö ühinguliigete hulgas.

Oktoobrirevolutsioon vabastas suure Venemaa talupoja ja töölise ning seadis neid riigitüürile, et nad võiksid ise oma elu juhtida ja nimelt nõnda, kuidas nõuavad neil seda töörahva huvid. Sellest silmapilgust on Venemaal töölis-talupojaline riik, mis leiab alaliselt toetust määratute töörahvahulkade poolt, kusjuures töörahva noored iseäranis energiliselt peavad töötama, sest neil jätkub rohkesti jõudu ja võimist nooris käsis. Seepärast seame ka esikohale töölis-talupojalise riigi igakülgse toetuse organiseerit noorte poolt.

Töölis-talupojaline riik pöörab rohkesti tähepanu oma noore tööväe kasvatus ja arenemise pääle, sest ta teab, et säält tulevad need kangelased, kes selle suure töö lõptule viivad, mida proletariaat ja talurahvas mõni aasta tagasi algas. Kuigi töölis-talupojaline riik selle pääle tähepanu pöörab, siiski on tal raske töötada sel sihil, sest ta käed ja jalad on igapäev raskete riiklikkude ülesannete teostamisega seot. Siit järgneb paratamatu tarvidus, et organiseerit noored peavad appi tulema ja peavad töölis-talupojalisel riigil avitama kõike seda läbi viia. Esikätt seisab organiseerit noorte ülesanne selles, et nad omi ridust annavad arukaid, energilisi seltsimehi neile alule tööle, mis otsekohele seot noorte kasvatus ja arendusega. Sarnased on haridus-, töö- ja sõjakomissariaadi ning kõrgema rahvamajanduse nõukogu ja poliitilis-haridusliku päävalitsuse töö. Neile alule peavad organiseerit noored rohkesti omi jõude andma, et suudetaks need suured ülesanded organiseerit noorte ja töölis-talupojalise riigi ühise töö tagajärjel teostada.

Siin ei saa peatamata mööda minna ka ühest suurest ülesandest, mille alal noored rohkesti tegutsend ja mille alal neil võib olla veel tulevikuski rohkesti tuleb tegutseda, s. o. võitlus kodanlike riikide ja igasuguste kodanlaste mässukatsete vastu. Meie revolutsioonilise võitluse ajalugu teab tuhandeid sündmusi, kus organiseerit noored sel alal paljugi on teind. Täheandab ainult meeletule tadata hiljutist Kroonlinna mässu, kui Peterburi noored mõne tunni vältel püssi alla kogusid ja vaprast võitlesid kantsi langemiseni. Ka sel alal tuleb tulevikus valmis olla, et oma noort riiki

ühinguil käepärast. Eelpool tähendasime, et noorte ühingud peavad palju riiklikele orgaanele omi ridust tööjõudu andma. Samad tööjõud asuvad just pääasjaliselt sellele alale tööle, mil tuleb kokku puutada noortega. Siis tuleb ka neil noorte ühingute liikmeil rohkesti töötada, et kasutades neid riiklikele aparate ja anda abi poliitilis-haridusliku tasapinna tõstmisele organiseerimatute noorte hulgas. Pääle selle tuleb veel kõigiti töötada ses sihis noorte ühingute kaudu: tungida organiseerimatute noorte hulka, tõmmata neid oma organisatsiooni ritta, seades nende õlule kohustusi

Peterburi noorte konverents.

avitada ägedais võitluis kodanluse vastu. Valmisolek nõuab alalist ettevalmistust, mis teiselt poolt veel suurt osa etendab noorte kehalise kasvatususe mõttes.

Venemaa noorte kommunistlikud ühingud ja eesti sektsioonid koondavad oma alla teadlikke noori, kelle arusaamine kõigist sündmusist ja olukorrast on rajat klassilisele arusaamisele. Kuid pääle nende arenend noorte on veel määratud hulgad arenematuid seltsimehi, kelle poliitilis-haridusliku tasapinna tõstmine peab olema otsekohe noorte ühingute ülesanne. Siit kergib üksikasjaliselt eesti sektsioonide ette ülesanne, et nad peavad organiseerimatute eesti noorte poliitilis-hariduslikku tasapinda tõstma.

Kuidas on võimalik seda ülesannet teostada? Ta tuleb teostada igasuguste abinõudega, mis on

ja võimaldades neil ennast täiendada poliitiliselt ja hariduslikult noorte ühingute sellekohaste asutuste kaudu.

Iga organisatsiooni valgub alataasa uusi liikmeid ja samal ajal valgub säält mitmesuguste erakordsete olude tõttu vanu liikmeid välja. Iseäranis suurel määral võib seda tähele panna noorte ühingute juures. Kui on nende kohta maksev sarnane sisse- ja väljavalgumine, siis peavad noorte ühingud ja seega ka sektsioonid, mille kohta sama nähtus maksab, sel sihil töötama, et tõsta ühingu-liigete poliitilist ja hariduslikku tasapinda, s. o. et kasvatada ja harida organiseerit noori täiuseni.

See ülesanne on üks tähtsamaist. Kui me silmas peame, et neil nooril tuleb jätkata alatud tööd ja lõpule viia, siis peame ka selle eest hoolitsema, et need noored peaksid olema igas asjas

teadlikud. Teadus avitab igat suurt ülesannet kiiremini ja kergemini teostada. See ülesanne tuleb ka otsekohe teostada ühingu aparaadi kaudu.

Tähtsam asutus ühingu ja seksioonide juures, mis kõige rohkem sel alal töötab, on klubi. Ta koondab oma ümber kõik ühinguliikmed ja jaotab neid klubi üksikute ringide töö juure. Ringid tegutsevad mitmel alal: poliitiline, kirjanduslik, loodusteaduslik, teatri, muusika, laulu jne. Iga noor, kes tunneb huvi ühe või teise ala vastu, ühineb teiste noortega, kes sama ala vastu tunnevad, asutavad ringi ja otsivad arenend seltsimehilt või otsekohe tegevusest juhatust. Seega on klubi ühingu juures tähtsam keskpunkt, kus igaüks peab ja võib omi teadmisi laiendada.

Kuid teadmiste laienduseks ei jatku klubi

tööst. Ta avitab ainult elementaarseid teadmisi omandada. Kui ringide töö seljatagä, kui noor seltsimees on juba teatud teooria ja praktika saand, siis peab talle võimaldama seda laiendada. Seks organiseerib noorte ühing kooles ja kursuseid ning saadab omi seltsimehi ja iseäranis andekaid seltsimehi riiklikele kursustele ja koolesse, et nad sääl võiksid omi teadmisi laiendada ning täiesti arenend töörahva liikmeiks saada.

Lühike pilk kolme tähtsama osa pääle, kus tuleb noorte ühinguil ja ta eesti seksioonil töötada. Tegeline elu toob igas ühingu ja seksioonis nähtavalle need võimalused, kuipalju on sääl kõigil neil alul võimalusi tööks. Kuid võimalus on alaliselt sarnane nähtus, mida võib laiendada, kui seks ei puudu huvi.

P. Peterson

NOORTE LIIKUMINE HOLLANDIS

Noorte liikumine Hollandis algas umbes kakskümmend aastat tagasi. Kuid liikumisel polnud alguses kindlat sihti ega kommunistlikku iseloomu. Oli olemas ainult kindlaid tunnuseid, et ta seks paratamatu areneb.

Seepärast on huvitav kogu selle liikumise arenemist ja käiku üleüldiseis joonis tähele panna, et saada selget ja täielist pilti.

Esimene noorte ühing Hollandis asutati 1901 aastal energilise seltsimehe Henriette Roland-Holtsi algatusel ja õhutusel. Ühing algas tegevust „Külvaja“ nime all, ning seadis omaks lähemaks ülesandeks sotsialistlikku kasvatustöö noorte keskel.

Alguses kasvas „Külvaja“ liikmete arv üpris visalt. Ühtlasi oli väga palju mitmesuguseid raskesti takistusi, mis ühingu tööd ning tegevust raskesti halvatasid. Eriti tuli kokkupõrkeid vanadega ette, kes noorte asja lausa ignoreerida püüdisid ja palju komistuskive teele veeretasisid. Sotsiaaldemokraatlik tööliste partei (S. D. A. P.), kui ainuke sarnane partei Hollandis tol ajal, segas aina noorte ühingu „Külvaja“ tegevust, kuna vähematki toetust ja abi noorile ei annud. Selle põhjusena võime nimetada „Külvaja“ sõjavastalisk, antimilitaristlikku vaimu, mis kollasile kroonu sotsialistidele nähtavasti põrmugi ei meeldind. Neile kroonu sotsialistidele ei meeldind muu seas sugugi, ka too asjaolu, et „Külvaja“ püüdis täiesti iseseisvalt ja oma programmiga tegutseda, kuma mainit „sotsialistid“ „Külvaja“ tegevuses oma programmi oleks näha tahtnud. Sellest siis ka need närused võtted, millistega kollased tihti välja astusid, et takistada või halvata noorte ühingu tegevust.

1909 a. tekkis marksistide (endine sotsiaaldemokraatlik, praegune kommunistlik partei) ja revisionistide (sotsiaaldemokraatlik tööliste partei) va-

hel lõhe, mis veel enam noorte ühingu sotsialistlikus töös nõrgendas, sest mitmed ühingu tegevad liikmed läksid kollaste leeri ja alustasid ühingu vastast tegevust

Nood olid rasked ajad noorte liikumises, kuid siiski nii mõnestki küljest väga kasulikud: noored tulid ikka enam ja enam selgemalle arusaamisele kollaste sotsialistide äraandlikust tegevusest ning võisid juba sikke lambaist lahutada. See arusaamine kasvas nii kiireil sammel, et juba 1914 a. katkestas revolutsiooniline noorsugu sideme kollase sotsiaaldemokraatliku parteiga — jäädavalt ja lõpuliselt. Kollased organiseerisid „oma“ noorte ühingu, mille kollase lipu alla astusid pea kõik väikekodanlikud elemendid.

Tollest ajast pääle muutus „külvaja“ täiesti rippumatuks noorte organisatsiooniks, kel polnud miskit ühist vanade sotsialistlikkude parteidega. Ta võis takistamata algada enam vähem plaanikindlamalt sotsialistliku kasvatusööd töörahva noorte hulgis. Ühtlasi tegi ta energiliselt sõjavastast ja revolutsioonilist kihutustööd.

Tuleb aga siiski veel tähendada, et enne ilmsõda polnud „Külvaja“ kasvu liikmete arvu poolest iseäranis tuntavalt märgata. Kuid ilma sõja kestel tõusis liikmete arv juba märgatavalt, ühtlasi suurenes ka revolutsiooniline tegevus. Iseäranis ägedalt tehti sõjavastast kihutustööd miitinguil ja meelevaldusil, mida tihti korraldedit. Tuliselt tervitas ühing Noorte Kommunistliku Internatsionaali asutamist ning omal kongressil, mida oleval aastal Utrechtis ära peeti, võeti vaimustusega vastu otsus ühineda Noorte Kommunistliku Internatsionaaliga.

Siit pääle algas ühing oma revolutsioonilist tegevust juba kindlate juhtnõrde järele, mida üles seadnud Noorte Kommunistlik Internatsionaal. Ühtlasi hakkas ühingu liikmete arv jõudsasti

Noorte Kominterni sekretäär VIII Münzenberg (keskel) ja ta seltsimehed Peterburis 1920 a.

kasvama. Aprillikuul 1920 a. otsustasid ka üliõpilased-kommunistid (üliõpilaskommunistide Internatsionaali liikmed, mis asutati Genfis) üksmeelselt ühineda „Külvajaga“, et ta revolutsioonilisest tegevusest osa võtta ja kõigiti kaasa aidata kommunistlikule kasvatus tööle töölisnoorsoo hulgas.

Et kõige selle tagajärjel ühingu tegevus suuresti laienes, moodusteti mitmesugused osakonnad mitmes linnus, kes peavad kindlat ühendust kommunistliku parteiga.

Üldiselt kokkuvõttes töötavad „Külvaja“ liikmed ülienergiliselt: iga laupäev teevad nad kihutustööd ja korraldavad miitinguid lahtise taeva all, platsel ja turgudel. Pääle selle antakse välja oma häälekandjat „Noor Kommunist“, mida tihti 5000 eksemplaari laiali laotatakse.

See kõik näitab, et noorte kommunistliku liikumisel Hollandis on kindlasti suur poolehoid. Kui see liikumine samas sihis ja hoos edesi areneb, võib peagi kapitalismile ka Hollandis rõpulist kadu ette kuulutada.

Eä. Juhani

MÄLESTUSED TALLINNA NOORTE KOMMUNISTLIKUST ÜHINGUST

On möödunud aastad ajast, mil Venemaa proletariaat paiskas pukilt tsaari ja ta sulased ning pani maksma töörahva diktatuuri. Tol ajal oli energiliselt tegevuses ka eesti proletariaat, et otsustavat hoopi anda viimaselle kodanlasele. Ühes isade ja vanemate vendadega sammusid käsikäes ka eesti noorproletaarlased. Nad valisid vabrikuis vanemate komiteede juure oma esitajad, kes nende huve pidid kaitsema; pidasid koosolekuid, kus arutati oma seisukorra parandamist jne. Need olid esimesed tunnusmärgid noorte võitlusse astumisest.

Et omi ridu organiseerida, seks asutasid noorproletaarlased Tallinnas mõne energilisema seltsimehe eestvõttel ja juhatusel S.-D. Noorte Ühingu, mis hiljem ühel pääkoosolekul Noorte Kommunistlikuks Ühinguks ümber nimeteti. See oli veel Kerenski valitsuse ajal. Raske oli tol ajal nooril töötada. Koosolekuid tuli pidada salaja, kusagil peidunurgas.

Saabus oktoobrirevolutsioon. See lahendas noorte elutingimusi ja andis neile avara võimaluse endid ette valmistada otsustavale võitlusel

maailma kapitalistega. Nüüd kasvas tegevusala päevpäevalt suuremaks; liikmete arv kasvas ka iga päevaga.

Peagi kutsuti Töölismajaja pääkoosolek kokku, kus ametlikult ühingu juhatus valiti järgmisist seltsimehist: V. Kuuskmann, Rääbus, Olem, Juhkum jt.

Nüüd asuti täie jõuga tööle. Loodi mitmesugused ringid, mille juhatajaks olid noored töölised ise. Näiteks: lauluringi juhatas sm. Salme; näiteringi — sm. A. Juhkum. Ring töötas hästi, nii et iga kahe nädala takka korraldetti üks laste ja teine täiskasvanute pidu, kus etenduses ainult noorte ühingu liikmed tegevad olid. Ka muusikakoor oli elujõuline. Sellest võtsid üle 50 noore sm. Kikkas'e juhatusel osa. Ühingul oli ka oma raamatukogu, mis aja jooksul ostuteel ja kingituste kaudu kaunis suureks kasvas. Tegevus arenes, edenes ja oli märgata suurt edu, sest noored olid oma-asjast huvitet. Selge pildi sellest andsid koosolekud, kus mõnesuguste tähtsamate küsimuste üle ägedaid kuid asjalikke vaidlusi peeti.

Muidugi oli ka mõni kodanluse võsuke või mammapoeg noorproletaarlaste hulka ära eksind, ehk meelega sinna pugend, et nende tööd takistada. Mäletan kedagi mammapoega (Mõigu mõisa valitseja poega), kes mitmes asjas püüdis takistada noorte tööd, kuid see ei läind tal korda.

Juba hakati ka teisis linnus noorte kommunistlike ühinguid asutama, näit. Narvas, Haapsalus jne. Tallinna Komm. Noorte-Ühing andis välja oma esimese häälekandja „Noor Proletaarlane“, mille artiklid ja kirjeldused olid noorte oma töö. Liigete arv aga kasvas juba üle 1000. Ühingu poolt oli igas vabrikus oma esitaja, kes vabriku komiteedega käsikäes töötas. Juhatus asus Tallinna Töölismajas.

Noored seltsimehed ei tahtnud oma vanemaist vendadest maha jääda. Nad astusid eesti kom. parteisse ja ka organiseeritavasse pünasesse kaardiväkke. Noorte ühingu oli hästi arenend klassiteadlikke noori, keda isegi Tallinna K. P. Keskkomitee mitmel korral kasutas, saates neid maale partei organiseerimistõhe ja agitatsiooni tegevusse.

1918 a. veebruarikuu esimesil päevil kutsuti Tallinna Kom. Noorte Ühingu korraldusel ülemaaline Eesti Komm. Noorteühingute kongress kokku, mis 3 päeva kestis. Saadikuid oli igalt poolt: Tartust, Haapsalust, Narvast, Port-Kundast jne.

Aruteti palju küsimusi — võeti vastu palju otsuseid, mis laiendaksid noorte tegevuspõldu ja rohkem noori oma ridadesse koondaks. Kongressil oli märgata ka opositsiooni. Iseäranis võis seda Narva saadikute poolt märgata. Valiti Üleeesti-maalise Kom. N.-Ü. Keskkomitee, kellele pidid alluma kõik Kom. N.-Ühingud Eestis ja kust nad juhtnõore pidid saama. Kuid keskkomitee tegevusele ei saand veel kindlat alust rajada, kui juba üle väina Haapsalu poolt Tallinna poole Saksa junkrud lähinesid. Ja noorproletaarlaste ruttasid ühes oma vanemate vendadega püssi õlale võttes Keila poole, et astuda lahingu. Väikse punasekaardlaste arvu pärast olid töölised sunnitud hästi korraldet saksa imperialistlike sõjavägede eest taganema ja viimaks Tallinnast ning Eesti rajadest lahkuma. Töö, mis kestis ligi kolmveerand aastat eesti noorte tööliste keskel, häviteti paari päevaga. Raamatukogu tassiti laiali; samuti valgusid ka noored ise igaüks ise ilmakaare poole. Hulgad noored tulid ühes vanemate seltsimeestega sakslaste eest laevale ja sõitsid läbi Soome Nõukogu-Venemaale, kus nad töörahva punaseväe ridusse astusid, et oma võitlust jätkata. Neid võis näha siin igal väerinnal: küll Uraalides, lõuna ja lääne väerinnul Denikini, poolakate, eesti kodanlaste vastas ja mujal. Paljud noored seltsimehed on meie ridadest langenuina juba väljas, paljud on haavat, mõni ilma käeta ehk jalata. Tean mõnda energilisemat Tallinna Kom. Noorte Ühingu liiget, kes surnud. Need on: smd Voldemar Kuuskman ja Tikker — langesid võideldes eesti kodanluse vastu 30 versta kaugusel Tallinnast; siis sm. Julius Leps, langes Jamburi all Judenitshi vastu, sm. Olem, langes Arhangeli väerinnal. Eesti ülemtimuka Hellati käsul häviteti Isborskis ühes 26 seltsimehga T. K. N.-Ühingu energilisem tegelane — sm. Harald Vennikas.

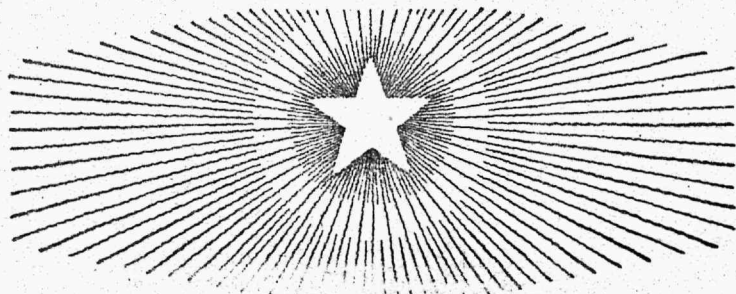
Eesti kodanlus hävitas ühes rahvusvahelise imperialismiga eesti noorproletaarlaste kommunistliku ühingu ja tappis hulgad meie paremad seltsimehed.

Eesti kodanluse silmad peavad ka nägema, mil langenute seltsimehed nende tööd jätkates nõuavad jultund kodanluselt aru ta veritööst.

Kodanlased! Valmistage endid seks saatuslikuks päevaks!

Noored kommunaarid, read koomalle!

Arnold Juhkum

KUNSTI KÜSIMUSEST*)

Me seisame järsul aegloo pöörangul, läbi elades enneolematut murrangut, kaasa elades aja kärsiku ilmega, edesi rutates vahetpidamata tempos. Vanad väärtused ja pühadused, mis küllalt selgejooneliselt ei peegelda uueaja õhkkonnas proletariseerunud ühiskonna tahet ja püüet, pühitakse lõpuliselt tolle ühiskonna riisimetelega, millest tuleb kõige päält puhastada tärkava elu avaldusvormid.

Suured revolutsioonid! Ennenägematud vapustused! Need on päris harilised nähtused kõigis avaldusvormides uue ühiskonna loomisel.

Suuri revolutsioone, seniolematuid vapustusi sünnib ka kunstis ja kirjanduses. On enam kui selge, et kunst ei või jääda enam seks, mis ta olnud on aastasajul, mil valitses rõhumine ja kurnamine, niinimetet „aakama“, s. o. töölisklassi allasurumine mitte üksi kehaliselt, vaid suurel määral ka vaimlikult. Tol ajal lõi kunstnik ainult seda, mis valitsevale kurnajateklassile eeskätt meeldis. Kunst pidi pakkuma neile naudingut, olles sedasi täieliselt orja seisukorras. Vaba kunstiavaldused olid täiesti keelatud. Kunsti pääülesandeks oli teenida tolleaaja ühiskondlikke asutusi, nimelt usku, monarkiat, isamaad, valitsevaid klasse! Kunstnikku sunniti ja juhutati sõna kuulma kõige lihtsama mehhanismi abil, sest kirik, valitsus ja juhtivad klassid olid kunstniku oma teenistusse võtnud, teda niioeldada „monopoliseeritud“. Sellest siis ka kunsti ühekülgus ja avaldusvormide ahtad piirjooned tolleaaja aegjärgul.

Uus, proletaarne ühiskond on kunstniku ja kunstiga tollest orjaseisukorrast päästnud ja piiramata laialdased võimalused loonud vabakunsti avaldusvormideks. Ning me näeme koguni uusi ja täiesti omapäraseid avaldusvorme nüüdisaja kunstis. Tekivad ja vahelduvad küll veel mitmesugused voolud, ent need on tee otsimised, on katsed seks, milline kunstivorm võib kõige selgemini peegeldada uue aja suurejoonelist tungi, tahet ja püüet. Kuid ühte võime konstateeri siiski: kunst on proletariseeritud, ta on kättesaadavaks saanud klassile, kes ilma olnud ja täiesti kaugel seisnud kõigist kunstiavaldusvormidest, mida esitas möödunud aeg ja tollekordne elu. Selles seisabki õieti kunsti proletariseerumise püüetus. Proletariaat, kes seni pea mingisugusest kunstitööst osa ei võtnud, võib nüüd ise asuda oma kunstivormide otsimisele ja loomisele, milleks olemas on laialdased eeldused, lõpmatud võimalused. Arvamine, nagu võiks kunstiga maitsta ja kunstiga luua ainult

seks väljavalit ja täiesti iseäralised elemendid, on juba iganend arvamine, mis enam iialgi ega kusa-gil tõestust ei leia. Me näeme palju proletariseerunud noori kunstnikke, kes töölisena ka kunstis sünnitust tegeliselt võivad osa võtta ja anda häid tulemusi. Kes ei usu, mingi meie kunstis asutusse ja sääal näete asja kõige selgemini.

Seks, et kunstist osa saada, ei ole inimesele väga suurt ettevalmistust vaja. Küllalt, kui tal selge silm ja tundlik süda. Pärast mõneaegist harjumust, mida kunstitööd vaadeldes peagi omandada võib, on inimene juba varsti niipalju ette valmistet, et ta pildi või kuju ilu tunda võib, kuigi ta kunstitöö tehnilisi ja filosoofilisi väärtusi veel õieti iseteadvalt hinnata ei mõista.

Kunst on otsekui arstirohi, mis võib nüüdisaja inimest kõige rohkem aidata. Ta on vahendiks, mille varal inimese ometi natukenegi võib elada täit elu. Kunst viib inimese tööstuselu vabalt teise ilma. Siin saab inimese, kes muidu oma masina või tööriista pärisori, jälle vabaks inimeseks, inimeseks, kes elab täit elu ja tunneb lõbu taeva ja maa kõigist iludusist. Kunsti abil astub inimese, kes muidu ainult oma ameti külge seot, terve inimkonnaga kindlasse ühendusse. Ühe sõnaga: kunstis ülesanne nüüdisaja ühiskonnas on — inimese-vangi vabastamine, masinrattakese ümbermuutmine inimeseks.

Kunsti loomingu peavad osa võtma kõik andelisemad jõud proletariseerunud ühiskonnas. Ainult kunstiga võib inimese, kes vabanend aastasadu vältand orjusest, tõeliselt saavutada oma olemasolu suure ja seletamatu mõtte. Ainult kunst on see tegur, mis inimkonda juhivad ikka ja järjest parema ja helgema tuleviku poole, mis täisvendlust ning lõpmatu elunaudingut.

„Iga tõsine ja avar uuenduste vool, mis oma ülesannete kanda võtnud rahva igakülgiste jõutagavarade kasvatamise ja kaitsmise ning mis võitleb rahva õnne ja eluühade eest, püüab ühe korraga rahvale anda leiba ja kunsti.“ (Kangro).

Nii on kunstis mõiste üldse ja kunstis küsimus eriti haruldase laialdane, sügav ja suur. Tä ääretuid piirjooni ei saa kuidagi suruda kitsasse raamesse. Olen kunstis küsimust puudutada püüdnud seekord üldiseis joonis, tehes ainult pääliskaudseid vaatlusi sellest inimkonna paremast loomingu.

Edespidi tahan puudutada igasuguseid kunstivorme nende erilisuses.

Arno Kevade

*) Avaldame vaidlusainena. *Toimetis.*

LULLE

TYYRIMEES*)

Tormides karastet tyyrimees, ujur, oo uju,
purjeta mässavail lainetel kohtama kallast,
mis igatsend ammu. Gigandina sõuab Su kaju,
tyyrides randa, mis kergib vaid kujutelm vallast.

Laevurid võivad Sind laimata, ähvarda Sind —
Sa purjeta edesi, juhit vaid kõrgemast aatest.
Kuigi Su igatsel kallas veel kaugel — ta pind
ju paistvalle kerkides tervitet miljonist vaatest.

Ookeani voogude kohinas, kummalis-säras
andu neil, Geenius. Sinuga looduse jõud
liidus on ilmide vaikuses, tormide käras.
Teid, kaksikuid, aurikul randa viib yhine sõud.

Schilleri ainetel **Oskar Kullerkupp**

JÕGI

Jõgi nyd vahutab, voolab
võimsasti kevade aal.
Rutates merre ta hoovab:
meri on kodumaaks tal.

Ta ärkanud talvisest unest
jäähelad purustand ka.
Ta kosund ja paisund on lumest —
jäänd vee alla kallastel maa.

Teel peavad tammid ta hooge,
nina kalurgi tõkkeid teeb veel.
Kõik asjata! — vägevaid vooge
ei kinni saa pidada teel.

Raiesmaal ojake väike
on jõe poole otsimas teed,
et yheskoos võidelda, — võita
ja merre kord viia kõik veed.

Magnus Lindvest

NOORTE VANALE

(Pyhendet isale)

Sul ikka murelik nägu ja kortsud sygavad palgel,
kui töötad reipasti õhtul ja hommikul, sydaõõ algel.
Ei väsimust tundma näi su tööst krobased käed,
neid juhtivat näikse võimsad, vägevad, salajad väed.

Sind mured ja valu on vaevand ju lapsena, mehana noorena,
Ei lahkunud ole nad hiljem, ei lahkuma saa ka vanana.
Ei pääse siit ilma vaevast sa enne lõpulist kadu;
kuni lahtub ihust hing ja kalmu sul leotab sadu.

Ah, aitaks su vaeva vähenda, suuri muresid kanda,
kui teaks kuis aidata saaks, kuis kergitust saaks sul anda.
Kuid noorte teotsemised, tahted ja abianni pyyded
vahest suurendavad sydames piine, ei tekita õnnelisi hyydeid...

Saepärast jäägu vanadele mure ja noortele tulevikul lootus,
mis õhutab võitluses neid kui elutee ilusaim ootus.
Ei aidata yksteist saa me kumbki paremal tahtel,
vaid hoia me omaseid mõtteid me salajal, varjaval kahtel.

Peeter Uuetoa

KEVADÕHTU

Eel kaugel loodeng kiiritulen õhetab,
kuldpäike pikkamisi alla vajub
ning kõrgel pilvi helmerida läigutab.
Maa üle roosa valguseeter sajub,
pastellivärvein loodust puuderdab.

Puulatvadele heidet õrnad lehtloriid,
mis pea pruunikas, pea kuldisrohelistes.
Graaniiti raamid wetel laskund killavoorid
hulk merilaevu, nagu linnud väsiindtiivilised.
Ju sumbunemas päevse kaja koorid.

Taas õhtu on.

End toetan myyri naale nõrkenen,
mu syda raske suure ilun sen,
all maa pääl, kõrgusten . . .

Elise Tenter

ÕÕ ALGUL

Ju hukkus päike metsapalangute varju.
Keerd uduauru rõngastusis siirudes
läeb yle heinamaa, soo helkajais viirudes.
Ja kõplis tilgastavad helmed rohu harju.

On vakatand kõik päised linde helinad:
160 liiri-lõõr, käo kukku, pääsu vidin.
Vaid põlde tumestuses rukkiräägu ridin.
Ja vete hõlmas argsed kalasulinad.

Paar õonna rõkatavad soone kalda all,
ent metsi mässib suiõõ rahu karske . . .
Sild, madalik ja roigasaiad kaugemal.

Ah, mis mind siia kohta tooma pidi?
Kas too, et loodus siin nii puutumatu värске,
või võlus meeli mälestuste kõdi? . . .

Ain Rannaleet

ELEGIA**)

I.

Tule kustutas vihm, mutta löi tulise tuha,
tuli myristes vihm yle lookleva luha.

Minu ainuke leek — seegi kustund on ise,
ainus punane leek, kustund vihmast on ise.

Kuhu soendama lään, kylmand, väsinud keha!
Kustus, kustus mu leek — mis jääb minul teha!

II.

Surm mul ussina pesitab kurgus,
ise mädanen surma kurgus.

Uduseist ruudest tuppa kui nuga —
koidu lilla-punane juga.

Oleme verrega kahekesi —
veri nii valkjas kui tiigivesi.

Taevas on koidu lillatav veri;
must voolab välja roosakaid teri:

Surm mul ussina pesitseb kurgus,
ise keras ma surma kurgus.

A. N.

*) y tarvitet ü asemel. Vaata Joh. Havik, „Kas ü ehk y?“

**) Saadet teiselt poolt raja. *Toimetus.*

„SELTSIMEES!”

Hulguva häda ja õnnetuste keskel, puuduste ja viletsuste karmis kaisus, ennatsalgavas piinavõrgus, niiskeis ja pimedais majakeldreis, kus elas linna rikkus — proletariaat — käisid nägematult üksikud unistajad, täis usku ja lootust ellu, kuid kõigile võõrad ja kauged segadusjuttustajad. Iga kord, kui nad salaja keldrisse tulid, töid nad kaasa lihtsa, kuid suure õpetuse viljakandvaid seemnekesi, kauge õigustule mässulisi sädemeid. Õrnalt, armust läikivate silmiga külvasid nad seda seemet — õigustuld — inimorjade pimedaisse süda-

Ta ei olnud kuulajaile küll uueks. Nad kuulsid seda ja kandsid ise teda omas südames, kuid senini kõlas ta nii tühja ja tumma häälena, nagu kõik tuntud ja kulund sõnad, mida võib unustada, kuid ometegi mitte kunagi kaotada.

Ent nüüd kõlas ta teistsuguse helina — selgelt ja kõlavalt; nüüd laulis temas teine hing. Ja midagi võimsat, sätendavat ja mitmevärvilist, nagu pärl, hiilgas temast vastu.

Nad võtsid tema omaks ja hakkasid teda kandma tasa, ettevaatlikult ja kokkühoidlikult, pehmelt hõljutades teda omas südames, nagu ema armujoovastuses oma väikest, sündind last hällis hõljutab.

Eesti punaste kütide kontsertmiting väerinnal 1918 a. Pihkva all.

meisse, südameisse, mis ahnete söödikute võimul ja tahtel muudet pimedaiks ja tummadeks kapiitaali orjeks.

Juba hakkasid need pimedad, tagakiusat ja kurnat inimesed oma päid tõstma. Kahtlevalt kuulatasid nad muusikhääli, hääli, mida niikaua ja igatsedes ootand nende murestnõretav ja kooramat süda. Juba hakkasid nad vähehaaval purustama kavala vale võrke, millega mässisid neid ahned ja võimsad vägistajad.

Sügavasse, vihaga täidet, rusut, rõhut ellu, ülekohtudega kihvtitit hingedesse, valeprohvetite ja vägistajate poolt ebatarikusega rüvetet teadmisse — sellesse kurbraskesse, alandustundmustega imbutet ellu — kanti lihtne, heleselge sõna:

„Seltsimees!”

Ja mida selgemalt vaatasid nad selle sõna helgesse hinge, seda selgemalt, lihtsamalt ja heledamalt paistis ta neile.

„Seltsimees!”

Nii kuuldus õrnalt väfisevailt huulilt.

Ja tundus, et see sõna tuli ühendama kogu maailma, tuli tõstma kõiki inimesi nende au ja õnne kõrgusele; tuli neid ühendama uute sidemetega — vabaduse, vendluse ja ühtluse sidemetega.

Ta kõlas keset valet kui rõõmuteade tuleviku üle, uue elu üle, mis kõikide ees ühesuguselt lahti.

Kaugel ehk lähedal?

Nende näoilmeil, kes kandsid seda sõna omas südames, paistis noorte loojate uhke tundmus. Oli

selge, et see jõud, mida nad kallasid sellesse elavasse sõnna, on võitmatu, on väljaammutatatu...

Juba asusid nende vastu hallid salgad pimedaid sõjariistus inimesi. — Rõhujate vägi valmis-
tas õiguslainet tagasi tõrjuma.

Kuid kitsail, pimedail suurlinna uulitsail, külmade ja tummade, tundmata orjade kätega ehitet seinte vahel kasvas ja küpses inimesis suur usk — usk kõigi inimeste, kõige ilma rahva vendlusse.

Kord siin, kord sääl löi lõkkele tuluke, mis hakand loitma leekidena, leekidena mis haaravad ümber kogu maailma, põletavad ja teevad tuhaks orjus- ning rõhumiskantsid, hävitavad kurjuse, kadeduse ja karmuse, mis muutnud meid ebaloomlikeks. Haaravad kõikide südamed, valades neid üheks maailma südameks — vabaduse ja vendluse südameks; loovad üksmeelse, vaba tööliste perekonna.

See usk kasvas ja kõvenes surnud linna uulitsail, kus valitses karmus ja kisendav ülekohus.

Ka selles rahutumas ja ägedas elu võitlusmässus helendas tuleviku teenäitaja tulekesena lihtne, kuid sügav kui süda sõna:

„Seltsimees!“

* * *

Ühel hoogsal tuulepuhangul löid leegid lõomuma määratu tulikahjuna.

„Revolutsioon!“ hüüdsid maised inimesed ja vaatasid uudishimuliselt leeki päält, varjates südames salajamaid tundmusi, ihaldet soove.

Ent leek lõkendas vihasele edesi, sirutades laiu ja pikki tulikeeli pimedasse õhe, et täita oma pühamat töötust: teha tuhaks orjade verest ja higist nõretavad ahelad ning ikked, millega neid timukate ja söödikutekari sidund; teha puruks orjakütkeid, milles inimsugu aastasadade vältel kui vähjad võrgus vaevlend; soojendada armutulega vaevat kuid igatsevaid hingi, kes teda nii kaua ootand.

Läbikostvalt, kõlavalt ja arusaadavalt kõlas nüüd kõikide kõrvu sõna:

„Seltsimees!“

Kuid ka vastaleer ei vaikind, ei tukkund. Ta pildus vastutuld ja tõrva, et hävitada leeki, mis ähvardas nende laagrit, nagu tehakse metsakustutamise juures, kui tuli kogu metsa ähvardab. Nad kiskusid leegist üksikuid tulikeeli, lämmatasid teda igasuguste ebatõe tekkega ning kunstlikult valmistet kihvtiste hingedeevooludega katsusid nad leeki kustutada, natukenegi sumbutada.

Ent need olid nagu kuivaks pilpaiks, millega ogar katsub leeki kustutada, kuid tööpoolest talle jõudu ja sädemeid juure lisab.

„Seltsimees!“

Nii kajab nüüd võimsalt üle maailma südame tungiv hüüd. Ja inimesed, kes orjaahelaist juba vabanend, suruvad soojalt üksteisel kätt ning sirutavad ta abipakkuvalt välja, et vabastada ja

ühendada ka nende vendade käed, kes vaevlevad veel vangikeldreis, kelle käed-jalad seotuna lihha lõikavas ketes.

See sügav sõna, täis usku ellu — nagu kaljude sügavusest vulinal voolav tühjaks ammutamata hallikas — kallab leeki ikka uut õli — jõudu. Ja leek teeb lõkendades puhastustööd edesihävitates kõik, mis mäda ja vana ning tõkkeks eel inimsoo aatele — ta paremale ja kaunimale tulevikule; teeb kõikidele vabaks ja laiaks tee-
rajad elu õitseaeda, millest valeprohvetid haleda paatosega töörahvale jutustand ja veelgi jutustavad, kui muinasloost ja tähtede kõrgusest kättesaamata iludusest.

„Seltsimees!“

Nüüd read koomalle ja — edesi! Edesi elu kalilima pärl, vabaduse, eest. Kaugel pole aeg, mil jõuame elu õitseaeda, kus purpuursete kiirtega ehitet vabaduspäike valgustab kõige ilma töörahva eluteed. Ning tema heledal paistel maitsevad soojad ja vabad südamed õnnejoovastuses tõsist elunaudingut.

Ja selle heleda vabaduspäikese all töötades ning oma kaasvennale kätt tervituseks andes kõlab kooris harmooniliselt sügav, armas ja unustamatu sõna:

„Seltsimees!“

Maxim Gorki järele

O. Kullerkupp

SANT

Oli ometi puhkus. Vaenlane muutus pärast tublit verisauna vaikseks ja lasi meil neljakuulise võitluse järele hinge tõmmata.

Punaväelasil oli palju askeldusi. Linn oli meil külje all, linnas olid teatrid, kinod, kafeed, saunad ja isegi veel endised mädamüklad — lõbumajad. Nüüdist vaba aega tahtsid nad igakülgset kasutada, et tunda lõbu pärast veripidu, vahtides tsüünilisi etendusi teatris, veel hullemaid pilte kino ekraanilt, juua kohvi ja õnnelisel juhul punshi, vihelda tulises leilis ja kõrvetada sügelevat keha ning veel osta mõne sajalise eest silmapilkset armastust lõbumajus alasti naisilt, kes võistlevad oma iludusega, kui kaupmehed oma kaubaga.

Kuid kõik ei askeldand linnas. Meil oli ka polgu klubi ja see oli suurema hulga vaimliku elu tsentriks. Säält omandeti, teadmisi, säält otsiti ajaviidet — laulest, mängest, vestest ja kõige halvemal juhusel teeklaasist.

Mäletan üht õhtut. Väerind vaikis ja ainult harva lendlesid haubitsate kuulid karjüdes, hulu-
des õhus ja ainult harva kostusid tumedad mürtsüd, kuid polnud hoigamisi, polnud inimliha veriseid

tükke ega saatanlikku viha varitseva vaenlase vastu.

Tol õhtul oli vähe seltsimehi klubis: mina, vana Mihkel ja veel paar punaväelast. Oli ju linnas diviisi pidu, millest igaüks ihaldas osa võtta. Buffet oli kinni. Teed ei antud. Ainult ajalehed ja tammid olid laual. Vana Mihkel kutsus mind tammi mängima. Tahtsin ja ei tahtnud mängida, kuid läksin siiski ja nimelt seepärast, et mind kutsus Mihkel.

Ma ei tunnud veel lähemalt Mihklit, sest tulin hiljuti polku. Kuid ometi tahtsin teda lähemalt tunda, sest selles inimeses oli ju huvitusrikkust; olla sant ja teenida sõjaväes, olla sant ja alati lõbus, olla sant ja tihti tantsida, olla sant ja siiski punaväelase kohuseid täita — eks ole see midagi iseäralist, midagi erilist, mis pole kõigile omane. Mihkel oli raskesti haavat Uuralis, aasta vältel paranend haigemajus lamades ning praegu ühe käe ja puujalaga jällegi sõjaväes — see oli kõik, mida varem teisilt kuulsin.

Tammid juba hüppasid lauakesel. Võitlus oli täies hoos, panime mõlemad omi oskusi tegevusse, et tarvita paremat strateegiat, et võita ja vaenlaselle pähe lüüa. Aga mu oskus langes vana Mihkli oskusele ohvriks ja ma kaotasin esimese, teise, kolmanda . . . mängu. Võttis sootumaks mängimisihha.

Alustin ka sügavat juttu. Jätsin kõrvale oma pinevuse mänguks ja püüdsin tungida Mihkli hinge. Ning mu küsimused leidsid vastust vaikselt, tagasihoidlikult, sest vastaja varjas oma hinge, kui salajast päevkäsku. Kodukülas — vabrikus — punaseväes — Uuralis — haigemajas — haigemajas ja jällegi punaseväes — sarnane on ta elu konspekt. Kuid hinge konspekt? Sää! polnud eriomandust, sää! polnud muud, kui ainult üks iha, et purustada igaveseks ahelad mis vaevand, kablutand, piinand teda, tuhandeid ja miljoneid teisi — meid kogu ilma rõhut, orjastet tööloomi.

Sattusin mõtte tormihoogu. Tahtsin vesta juttu, kuid sõnad tulid üksikult, harvalt, kohutavalt, hirmunult, kui kuulid külmand kuulpritsist, mis kuidagi ei suuda eesmärki saavutada.

Korruga tärkas mul küsimus:

— Kas oled rahul oma seisukorraga?

Ja mu küsimusele kostus jaatav vastus. Vana Mihkel oli rahul, et võib veel polgus vii-

bida, et võib olla oma kaaslastega, kellega seovad kümned ja kümned episoodid lahinguelust.

Aeg läks. Juba jõudis õö. Mihkel oli mu kõrvalt kadund. Kuid mind valdas mõte, mis tungis inimeste hingeellu, kes kõik kinkind aadete, vaadete eest ja kes ka valmis viimset kingitust sinna kandma — elu.

Hüva oleks, kui kõik võitleksid aadete eest, kui kõiki võitlejaid valdaks lootus paremast tulevikust siis poleks verikisa, siis poleks häda, siis poleks ohkijaid inimloomi, kes lamavad veriste haavadega haigemajus, kes langevad lahinguväljäl kuulele, granaadele, shrapnellele magusaks sõõdaks ja kes aastasadade vältel nii langend.

P. Tuuli

ME KASVAME RAUAST

A. Gastev

Vaadake! — Ma seisain keset masinaid, haamreid, sulatisahje, ääse ja keset tuhandeid seltsimehi. Ülal pääkohal on rauast taotud avarus.

Külgiel raudsed vinklid ja talad, mis tõusevad kümnete sildade kõrgusele, painduvad pahemalt ja paremalt poolt, ühinevad kuplites sarikatega ning kannavad kui hiiglase õlad kogu raudset hoonet ülal.

Nad on võimsad, on kaugelleulatavad, on tugevad, kuid nad tunnevad tungi veel suurema jõu järele.

Ma vaatan nende pääle ja sirgun. Soontesse voolab uus, raudne veri ja ma sirgun veelgi; mulle kasvavad terasest õlad ning määratu tugevad käed. Ma sulasin ühte raudse hoonega.

Ma tõusen.

Surun õladega sarikaid ning ülemisi katuslatte. Mu jalad toenevad veel maa pääl, kuid juba ulatab pää üle hoone harja.

Alles tõmban pääle üleiniplikku jõupingutust hinge, ent juba hüüan:

„Palun sõna, seltsimehed, sõna!“

Raudne vastukaja matab mu sõnu, kogu hoone väriseb kannatamatusest. Ma tõusen veel kõrgemale, olen juba ülal korstnate kohal.

Ma ei jutusta lugusid, ei pea ka kõnet vaid hüüan ainsa raudse sõna:

„Me võidame!“

Tõlkind Alma Pikker

INIMESE SURM

Kui tema tuli, siis virgus igaüks. Ja igal ööl kell kaksteist tuli ta reeglilikult kui matemaatilise täpipoole üleskeerat kellavärk. Tuli tummalt ja ükskõikselt kui kuutõbine, kui hoorattast ringiaet ja tublisti määrat mehhanism. Tuli, võttis ja läks.

Aga need säääl, kümned ja sajad, tuimaks piinat, tühjaks imet hallist elukast, mis nende pääl võlvus salapäraseks ja süngeks läbipääsematuseks, — need säääl olid tojduks temale. Oli valik, sest oli suurepäraline lõikus — ja õgimiskirg kasvas ühes võimalustega.

Meie ei kuulnud kukelaulu, ei uskund meie ka vaimudesse. Kuid vaimudetunnil — igal ööl — tundis igaüks meist tema lähedust. Teadsime, et ta tingimata tuleb. Tuleb samase täpipoole kui iga kuue tunni takka see, kelle hüüdnimi oli sama tinaraske ja üksluine kui ta omanikki.

Tema seisis koos harilikult kümnekonnast palgat tapjast ja tema aju kandis puusal mõõka, kuna täidesaatvad elundid olid varustet ainult püsiga üle öla. Meid — oli sada vähemalt. Kuid neil olid püssid ja meil ainult näljast ning närvi pingutusist nõrgestet, viimse kraadini pingule aet inimviha. Ja me vaikisime, kuna tema meid gruppidenä võttis ja läks, täissöönd mao rahuldustundega.

Kuid ühel tinahallil ööl sündis midagi, mida tema ei ootand. Ohver hakkab vastu. Ta ei mässand ega märatsend, ei puutund sõrmegagi seda automaati, kes igal ööl oma tumedat sõitu sõitis ja täissöönd mao rahuldusega puhkama läks. Ohver protesteeris sellega, et enese laskis oma surnukirstust välja tuua surnuna.

Hariliku täpipoole tuli tema. Hariliku mausekellana kõlises tunnimehe võtmekimp ja kõige harilikumalt ragises raske võti suures roostetand lukus. Harilikult lamasime ka meie kõik, hambaid kokku pigistades ja ketikoera jõuetus vihas omil naridel vähkredes.

Me ei kuulnud midagi alguses. Kuid mõne minuti järele oli kõigil selge, et seekord tema oli kaotand. Elukas, kes tänini oma töö oli vaikselt teind, hakkas häälitsema. Ja meie, tuimaks piinat surmakandidaadid, läksime elavaks, kuuldes, kuidas öökulli iga kehaosa häälitsema hakkas, kuidas terve keha üleskeerat ja libedaks määrat masinavärk lagunes, lahutamata tervikust algosadesse pudenes ja taganes — inimese ees, kes surnud oli.

Neile inimestele ei sünnitand mingisugust raskust tappa omasugust, tappa määratseja kirega ja idioodi ükskõiksusega. Kuulata oma aju komandot ja tosin püsse tühjaks lasta inimese pääle, kes nende ees seisis kaitseta, füüsiliselt ja moraaliliselt viimse võimaluseni alandetuna, paljaksrõvituna — poolalasti. Nad ei olnud omale ette

kujutand tapmist väljaspool elukutset, võitluses, silm silma, hammas hamba vastu. Ja nad ei olnud omale ette kujutand ka seda, mida meiega otsisime nädalaid ja kuid, ent asjata — ja mida meie siin tundisime sama selgelt kui eneste olemasolu, kui seda kroonikalit nälgagi, mis meid pikkamööda, kuid kindlalt tappis.

Kui tema enesetapja surmamõistetü liikumata lamava korjuse ees lagunenuit ja demoraliseeritult taganes, oma metselaja loomusunniga enese jõuetust ainult aimates, teadsime meie, teadsime kui aastasadu vana tõsiasi: mitte see, et surmamõistetü enese oli tapnud, ei peletand häbistetult tagasi teda, ka mitte see, et ta enesetapmise viis üks raskemaist oli, ka mitte see, et ta enese, veel sooja ja inetult lõhnava vereloigus kriitvalgena, aluselt maha paisat raidkujuna lamas, välja sirutes oma läbi lõigat tuiksoontega peenikesi lapsekäsi, — sest lihunikku ei peleta veri—, meie teadsime kui üldtunnistet algtoide, et selle poisikese surnusilmis avaldus jõud, mis taganema sundis elukutseliste tapjate karja, kes tagasi ei kohku leivatüki eest tapma inimest.

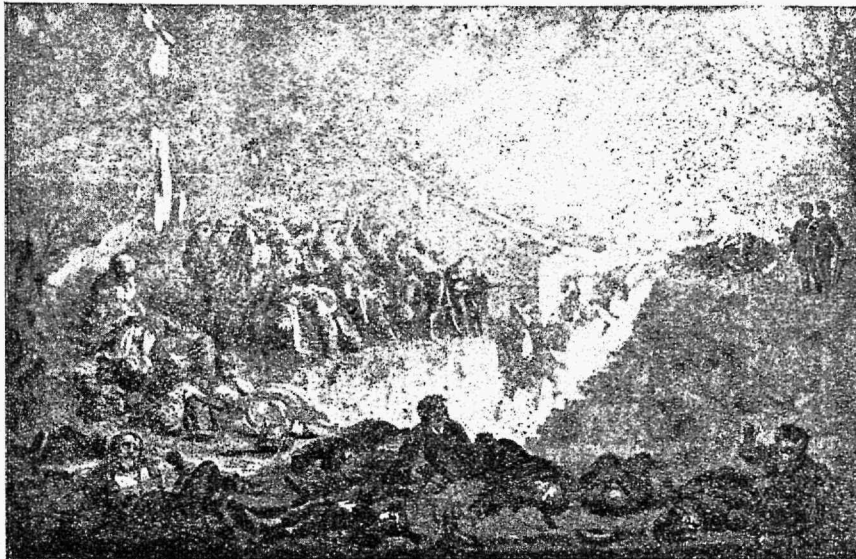
Ja kui tema lahkus, inetult tampides oma tosinä paari jallega niiskel, libedal kivitrepil, mille võlvi alt need sammud kostsid meile kui ürgaegse kilpelaja laisad liigutused, — kui tema lahkus esimest korda võidetult nende pikkade kuude kestel, mil tapeti leegion paremaid inimlapsi, siis teadsime meie kui mõõtmata on maailm ja kui väike on üksik. Igaüks meist teadis, et praeguse inimese elus ainult kaks väärtuslikku momenti on: saamis- ja suremismoment. Need kaks revolutsioonisilmapiilku on kõik ja vahepäälne askeldus — mitte midagi.

Me ei näind oma surnud sõpra. Aga et ta õnnelik oli, ühinedes jälle kosmosega, see oli meile selge. See oli meile selgem kui tõsiasi, et meie igapäev toitu tarvitame, sest meie, sada elavat, ei suutnud seda, mida suutis üks oma vabatahtliku surmaga.

Hommikul aga, kui päikese kiired hakkasid valgustama müüri, mis meid võitlusest lahutas, teadsime, et ta meile paistab, olgugi et meie teda ei näind. Teadsime et ta võitlejaile vastu naeratab, mitte täissöönuile (sest täissöönu ei võitle enam; ta võib ainult teisi tappa ehk ennast ära tappa lasta). Ja sel hommikul naerisime meie, kõik seitse ühes kongis olejat, ning teadsime, et naerab terve see surnuhaud. Naerisime rõõmust lapselist naeru, mille peaaegu ära unustand olime. Ja olime õnnelisemad kui kunagi enne.

See oli inimese surm, mis meile andis uut elujõudu. Tema surnumask naeratas meile vastu. Me ei näind teda, kuid tundisime kogu olevusega, et ta meie läheduses viibib.

Homo

PARIISI KOMMUNAARIDE MÄLESTUSIL

(1871—1921)

Te algasite juigesti hiilgavat võitlust,
kesk orjusilmlohede pillerkaare, —
kesk kapitaalräuskavat, hulguvat sõitlust,
nois aadetes — märkivais kommunaare.

Ja võitsite lahingud — piiratud sulgus.

Te eesmärgiks oli, ju ülev kommuun —
ta püsivas rajamismõitluse talgus, —
see maailma valgustav õigusetuam.

Te hüüdsite võitlusse orjastud hingi,
et lõukoera vahvuses elude loel
võiks tõusta torm — pöörduda randadest ringi
ja haarata võitused ühendud toel.

Ent saatanlik kapitaaltujude juumus,
teed ometi kärbitses salajais öis,
miks mattuski rahvaste võitjalik julgus
ning üksinda jäite te lahingu tõis...

Siis võidetult surite orjana verde
ja kapitaal murdis te algatud töö —
ning uputas ohvrina vägivaldmerde.
Maad mattis siis jällegi pilkane õõ.

Ses piinati, surmati kõikide ihud:
kel rinnus kommuuni aadete siht.

Nad pilluti rappa ja sohu, kui vihud;
kuid ellu jäi aade — töö — rahva juht.

Ta võidukalt tungis maailma siis vaimus, —
kui lõomava leekide äratav valgus.

Ja süttas rahvaid, kus iganes aimus,
et vägevalt tõusmas on tormide algus.

Nüüd virguvad vaprad, ju lahingud käimas
ja raugemas kapitaal — võitjaks on töö!

Me loome kommuuni — päikene paistmas!
Ei iial teda pimesta orjuse õõ!

Kusta Ükspere

KROONIKA

NOORTE INTERNATSIONAALI TEINE KONGRESS

Noorte Kommunistliku Internatsionaali II kongress, mis pidi kokku astuma 25 aprillil s. a., on mitmesuguseil põhjusil edesilükat. Ka praegusel momendil, mil kuukiri trükki läheb, pole tähtpäeva teada, mil kongress tööd algab, ent on juba kindel, et see oleva kuu keskel ehk lõpul sünnib.

Kongressi koht, mille üle palju vaieldi, on nüüd kindlaks määrat. See on nagu juba ette näha võis, Nõukogu-Venemaa pealinn — Moskva.

Kongressi edustus saab laialisem kui eelmisel kongressel, sest Noorte Kominterni täidesaatev komitee on luband kongressist osa võtta kõigil noorte organisatsioonel, kes tunnistavad Noorte Kominterni põhimõtteid.

Juba praegu valguvad noored kommunaarid maailma igast nurgast revolutsioonilise töörahva vabariigi pealinnas, et ühiselt nõupidamisel otsustada kapitalistide olemasolu kestvust, ta olemise lõppaega.

Olgu tervitet maailma noored kommunaarid!
Olgu tervitet nende kongress!

V. N.

EESTI NOORED ORGANISEERIMIS-TÖÖL

V. K. N. Ü. Keskkomitee Siberi Oblasti büroo juure Eesti büroo asutet. Siberis ei suudetud seni eesti noorte organiseerimisele asuda, sest puudusid jõud. Oli olemas küll rida noorte organisatsioone, ent nende tegevuses puudus pea täiesti kindlad kommunistlikud juhtnõõrid ja tegevusplaanid, sest keskorganega polnud loodud kindlat sidet ja seepärast tekkisid nii mõneski ühingus väärnähtused, mis avaldusid peamiselt ses, et ühingu küllalt tarviliselt kommunistlikus vaimus ei tegutsend. Nüüd on need puudused kõrvaldet. Eesti noorte organiseerimistöö võib kindla kommunistliku kuju omandada, sest V. K. N. Ü. Keskkomitee Siberi oblasti büroo juure on moodustet eesti büroo, kes kogu mainit asja juhib ja teostab.

Noorte organiseerimise tähtsust ja vajadust kriipsutas alla iseäranis V. K. P. Eesti sektsioonide I ülesiberlik konverents, mis Omski ära peeti. Sellest saigi alguse büroo asutamine ja eesti noorte kavakindel organiseerimine Siberis.

Büroo on juba oma tegevust algand ja eesti noorte organiseerimiskava välja töötand. Jõudu ja edu tööle!

V. K. N. Ü. Omski organisatsiooni liigete ümberregistreerimine on lõpetet. Enne ümberregistreerimist oli organisatsioonis 1468 liiget. Ümberregistreerimisele ei ilmund 437 liiget. Välja heideti 118. Organisatsiooni jäi 908 liiget.

NOORED VALGES EESTIS

Valges Eestis edenes Ülemaalse Noorproletaarlaste Ühingu tegevus hästi. Peeti loenguid, millistes peamiselt seleteti noorte liikumise tähtsust. Ühingul oli oma laulukoor, näitetrupp ja ka muusikakoor. Korraldeti kontsertmiitinguid ja agitatsioonilisi piduõhtuid.

Päale selle oli ühingul agitaatorite kursused, kus osavõtjate arv kaunis suur. Kursusil õpeteti päale muu kõneuskust ja vaidlust, nii teoreetiliselt kui praktiliselt.

Ühingul oli ka oma raamatukogu, mis kollektiooni poolest kaunis suur. Päale eestikeelsete raamatute oli ka venekeelseid, millistest mõned seevõrra huvitavad, et neid mitu korda võis läbi lugeda.

Ühingul oli kavatsus välja anda ka oma ajalehte „Noorte Internatsionaal“, kuid valge Eesti kodanluse sõõdamaal pole seegi võimalik, mis pea igal teisel kodanlisel maal. See on konkreetne näitus sest sotside poolt ülistet „demokraatiast“ mille taga kodanluse diktatuur varju leiab.

Lühikese aja kestel suutis Üle-eestiline Noorproletaarlaste Ühing organiseerida kohtil terve rea kaunis tugevaid osakondi. Näiteks, Viljandis — üle 50 liikme, Pärnus — üle 60 liikme, Tartus ligi 70 liiget.

Tartu ühing oli vast-asutet. Vaatamata lühikesele ajale, võitis ühing peagi suure poolehoiu. Tallinnas on suur osa ühinguliikmeid proletaarlased vabrikulist, ent Tartus on vabrikuelementi vähem ja enamus õppurite käes, kes ka üsna revolutsioonilised. Vaatamata valju reshiimi päale, mis koolides maksmas, käivad õppurid seal hoolega kuid salaja noorproletaarlaste ühingu koosolekuil nagu kusagil pörandaalusel tööil.

Varsti tuleb kokku ka ülemaaline ametühisuste kongress mis pidi peetama ennem, kuid milleks luba ei saadud. Sinna kavatses ühing ka oma edustuse saata. Võimalik et säält mõnedki Isborski oleks läkitet. Seegi meid ei kohutand.

Ent enne, kui nood päevad jõudsid, tuli saatuslik päev. 15. aprillil s. a. kell 12 õõsel arvas

siseminister Einbund hääks oma käsikute käega vajutada ühingu ja seega ta tegevusele pitseri. Ta leidnud ühingu tegevuse „vabariigi“ vastasena ning seepärast laseb ühingu kinni panna kuni sõjasaaduse kestvuseni, s. o. ajaks igaveseks. Kapid ja muu varandus pitseeriti ka kinni, sest need leitud väga eriskummalised ja kah „vabariigi“ vastased.

Samuti keelati 1 mai pühitsemine. Nende asjaolude põhjuseks oli meie kodanluse „andrikas“ fantaasia, mis esimesel mail Saksamaa sündmustiku analoogiat kujutelles. Armetu kodanlus! Sa oled püsti jalal, ent näed siiski nägemisi! Näed, et sulle liginevad musta nägudega mehed, tikuvad su pehmesse pessa, kus sul olemine juba kärsitu, narrivad sind punaste lippega, kui kalkonit, kuni sa viimaks vihast süttid ja siis oma rasva sulades hukkad nagu Cofiku muusikal.

Sa hävitasid noorproletaarlaste ühingu. Sul kaevame vastukingituseks haua kuhu sa omas viimses agoonias kukkad. Adjeu! Sa õnnetu kodanlus. „Olgu muld sulle kerge!“ **K. A. O.**

POOLAMAA

Lõhe noorte sotsialistlikus ühingu

Nagu Poola kodanlaste häälekandja „Kurjer Poranny“ teatab, on 12. aprillil Poolamaa noorte sotsialistlikus ühingu lõhe tekkinud, mille tagajärjel kommunistid ühingu täieliselt lahkund, et moodustada noorte kommunistlikku ühingu, kes töötaks täiesti kommunistliku Internatsionaali juhtnõrde ja programmi järele. Vanna ühingu on jäänd patriootilised elemendid, kes tegutsevad sotsiaalpaendlaste juhtnõrde järele, olles täielises vastolus töölisnoorsõo püüetega, kelle ainsamaks ihaks kodanliku korra purustamine ja nõukoguvõimu maksmapanek Poolamaal.

Et nüüd noorte kommunistlik liikumine takistamata ja iseseisvalt Poolas arenema võib hakata, tuleb mainit lõhet aina tervitada.

Reaktsioon töötab. Lodsis on hulk noori, kommunaare arreteerit, nagu teatab „Kurjer Poranny“ omas aprillikuu numbris. Arreteerimiseks olla põhjust annud asjaolu, et noored kommunaarid noorte sotsialistliku ühingu Lodsi osakonnas ägedat ja lausa „väljakutsuvat“ kihutustööd teind kommunistliku programmi maksmapanemiseks noorte ühingu ja ühtlasi üles kutsund kodanliku võimu kukutamisele Poolamaal.

Õnnelik kokkusaamise moment.

PÕHJA-AFRIKAS

Põhja-Afrikas areneb noorte liikumine üsna jõudsasti. Ent seni pole liikumine veel tõelist kommunistlikku iseloomu omand, sest puudub vastav organisatsioon, kes asja õigesse roopa juhiks. Täni pole Afrikas isegi kommunistlikku parteid moodustet. Et aga noorte sotsialistlikul liikumisel on ka Afrikas pinda, näitab iseäranis too asjaolu, et rahvusvaheline noorte päev, mis Põhja-Afrika suuremais linnus Euroopa eeskujul korraldetti, õige elavalt mööda saadetti. Nii on rootsi noorte kommunistliku häälekandja „Sturm-glockeni“ teatel Tunisēs mainit päeva väga suurepäraselt peetud. Tehtud energiliselt kihutustööd noorte liikumise kasuks, mille tulemuseks oli, et pandi alus prantsuse sotsialistliku noorte ühingu sektsioonile, mis ühendab ühiseks võitluseks nii valgeid (eurooplasi) kui ka muste (neegreid). Alshiiris töötab praegu kolm noorte klubi, kus tehakse muuseas ka sotsialistlikku propagandat, mis vastab kommunistlike programmile.

Nii näeme, et kultuuriliselt enam-vähem mahajäänd Afrikas, neegrite keskel, meie ideede pooldajad tegutsevad ja võitlevad parema ilmkorra loomissihis.

A. K

KIRJANDUSEST

Uudismaa. Noorsoo ajakiri. Ilmub Tartus.

See on kodanlaste noorte õppurite häälekananja, nagu ajakirja kaanelehiit lugedes selgub. Ent tas kirjutavad õige laialiselt ka niisugused kodanliku ajakirjanduse tuttavad „moralistid“ ja karskusjuttustajad nagu Villem Ernits j. t. Nii näit. on ajakirja veerud suuremalt jaolt täidet mainit karskusjuttustaja Villem Ernitsi verstapikuste artiklitega, milles igasuguste arvudega püütakse kodanluse noorile selgeks teha alkoholi hävitavat mõju. Nähtavasti on kodanlik noorsugu juba õige „mehiselt“ oma rasvaläind isade eeskujul alkoholi mürgitavat ollust rüüpama hakand, sest mille muuga siis õieti seletada noid karskusjuttustaja Ernitsi pikki artikleid alkoholi kahjulisusest noorsoo ajakirja veeruil!

Mädaneb ja tapab end kodanlus alkoholi mürgiojas, mädaneb ja kõduneb ses ka ta järeltulev põlv. „Käbu ei kuku kannust kaugemalle“ — pajatab eesti vanasõna, me võime siin seda aina tõestada.

Mida ja millest kirjutab kodanlik noorsugu oma ajakirjas? Me näeme, et ta kirjutab väga mitmesugusest kraamist, ent hulk ruumi on antud salmi- ja vemmälvärsele. Mõnel on olnud armuke ja teda tuleb kodanliku kombe järele hariliselt ikka ülistada ja kiita. Sellega saavad kodanlikud noored päris „geniaalselt“ toime, sest nende parasitlik olemasolu annab seks igasugused võimalused. Nii näit. lauldakse Marie Underi ja Henrik Visnapuu eeskujul ja stiilis:

Su põsed...

Su põsed punetavad minu suudlusist,
mis rohkeit joobumuses sulle jagand.
Su kirk on üleeländ hulka priiskamist,
Sa nagu jumalate kaisus magand —
jne., jne.

Vahel virutavad mõned tõsisema ja arukama ilmega noormehed pisut tõsisemat „asja“ sekka, ent üldiselt kokkuvõttes pole „Uudismaas“ muud leida, kui igavat, ammu läbimäletset sõnademängu ja targutusi.

Kehvad on need inimesed vaimlikult, kel pole selgeid ideid, kelle elu aina täis priiskamist, lõbutsemist ja tühja-tühja tutu-lutut... Seda võime kinnitada eriti eesti kodanliku noorsoo kohta.

Vere- ja sisuvaene on „Uudismaa“. Ei leidu tas midagi nimetamisvääriist. Ta on ainult jällegi omapärane ja täitsa selge dokument kodanliku ühiskonna kultuurilisest kõdunemisest, ahtraksjäämisest. Ei ärkamist ega tõusu kusagil!

Arno Kevade

TOIMETUSELE SAADET KIRJANDUS

V. K. P. Keskkomitee Eesti osakonna kirjastuselt:

- 1) Boris Kuschner: Revolutsioon ja elektrofikatsioon. Tõlkind Juhan Hurt. 20 lhk.
- 2) Juhan Hurt: Friedrich Engels 1820—1920. 16 lhk.
- 3) O. Kullerkupp: Kolmas ülevenemaaline noorte kongress. 16 lhk.
- 4) O. Skar: Ühingu punase lipu alla. Tõlk. O. Kullerkupp. 20 lhk.
- 5) N. Podvoiski: Mis on üldsõjaõppus. Tõlk. Ed. Juhani. 20 lhk.
- 6) Nikolai Buharin: Ülemineku ajajärgu ökonomika. I jagu. Tõlk. E. Tenter.

V. K. P. Keskkomitee Siberi Oblasti büroo Eesti sektsioonilt:

- 7) K. Dixi: Isa ja poeg. Draama kahes vaatuses.
 - 8) K. Dixi: Leegiõhutaja. Dramaatiline pilt ühes vaatuses.
 - 9) P. Arski. Nõukogude võimu eest. Dramaatiline pilt ühes vaatuses. Eestistand A. Komberg.
 - 10) Kusta Ükspere: Kelmism. Näidend ühes vaatuses.
- „Varraku kirjastuselt:
- 11) „Murrang“ nr. nr. 1—2. Poliitiline ja kirjanduslik kuukiri. Tartus 1921.

KIRJAVASTUSED

Magnus Lindvest, Luuga kr. Osalt leiaste avaldetuna „N. K.-des“, osalt avaldame „Noor Proletaarlases“, osalt jäävad ka tarvitamata. Töötada Teil maksab — ainult hoolsamalt.

Hans Rosenfeldt, siin. Esimene luuletus pole Teil õnnestand, ent see ei tähenda veel seda, et Teil üldse ei õnnesta. Hoolsamal ja visamal töötamisel on alati paremad tulemused.

H. Cssiip, Omskis. „Meeletuletus“ ilmub edespidi.

Elmar Imelik, Imelikud on Te tahted ja teod. Tahate teada, palju honoraari maksame, kuid olete jätnud kaastöö kas ümbrikku panemata ehk koguni kirjutamata. Ja isegi aadressi pole Te meile annud. Sm. Imelik, eks ole see imelik!

Toimetuse aadress:

Peterburis, Fontanka № 27.

Tel. 128-48.

Vastutav toimetaja: **Toimetuse Kolleegium.**

Väljaandja:

VNKÜ K.-k. Eesti Sektsioonide Keskbüroo.